

THAM LUẬN
VỀ KẾT QUẢ BƯỚC ĐẦU TRIỂN KHAI
VÀ DỰ KIẾN CÔNG VIỆC TRIỂN KHAI TRONG THỜI GIAN TỚI
về chuyên đề giám sát “Việc thực hiện chính sách, pháp luật về quản lý
thị trường bất động sản và phát triển nhà ở xã hội từ năm 2015 đến hết năm 2023”
tại Hội nghị triển khai Chương trình giám sát của Quốc hội năm 2024

Thường trực Ủy ban Kinh tế

Đối với Quốc hội, giám sát là một chức năng quan trọng, cơ bản nhất, bên cạnh chức năng lập pháp và quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước. Hiến pháp năm 2013 đã khẳng định Việt Nam là Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân, trong đó quyền lực Nhà nước là thống nhất, có sự phân công, phối hợp, kiểm soát giữa các cơ quan Nhà nước trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp. Hoạt động giám sát của Quốc hội là một kênh đặc biệt quan trọng trong kiểm soát quyền lực, vì mục tiêu chung đẩy mạnh sự phát triển của đất nước, trong đó hoạt động giám sát tối cao của Quốc hội là hoạt động tập trung, đặc trưng và có hiệu lực pháp lý cao nhất trong các hoạt động giám sát của Quốc hội. Chất lượng, hiệu quả của hoạt động giám sát có tác động quan trọng, không chỉ liên quan đến chất lượng hoạt động lập pháp và quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước mà còn liên quan đến toàn bộ hoạt động của Nhà nước. Các chủ đề giám sát được lựa chọn thường hướng vào việc giải quyết những vấn đề mang tính chất phổ biến, vĩ mô, vào việc hoàn thiện các chính sách, pháp luật. Thông qua các phương tiện và công cụ của mình, Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội, các cơ quan của Quốc hội, Đoàn đại biểu Quốc hội và đại biểu Quốc hội thực hiện chức năng giám sát, tìm hiểu xem chính sách, pháp luật do Quốc hội ban hành được thực thi như thế nào, các cơ quan Nhà nước thực hiện chức năng luật định ra sao, làm rõ trách nhiệm cụ thể của các đối tượng chịu sự giám sát trong việc thi hành Hiến pháp và pháp luật, trên cơ sở đó bảo đảm pháp luật được thi hành nghiêm chỉnh, thống nhất, đồng thời đề cao trách nhiệm của các cơ quan Nhà nước, trách nhiệm của các chủ thể có liên quan, góp phần đưa pháp luật vào đời sống, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của cử tri, trách nhiệm đại diện cho cử tri cả nước.

Tăng trưởng kinh tế và bảo đảm an sinh xã hội là hai mục tiêu gắn kết với nhau chặt chẽ, có tác động qua lại trong quá trình phát triển của đất nước. Thực hiện tốt các chính sách an sinh xã hội vừa là mục tiêu, vừa là động lực để đất nước phát triển bền vững. Ngược lại, nền kinh tế không thể phát triển lớn mạnh, bền vững nếu chất lượng cuộc sống, quyền và lợi ích hợp pháp của người dân không được bảo đảm, quan tâm đúng mức. Nhu cầu về nhà ở là một trong những nhu cầu cơ bản, thiết yếu của người dân. Nhà nước có chính sách phát triển nhà

ở phù hợp với từng nhóm đối tượng thụ hưởng trong xã hội. Bên cạnh nhu cầu để ở, nhà ở, công trình xây dựng (gọi chung là bất động sản) còn có mục đích để kinh doanh.

Thời gian vừa qua, lĩnh vực kinh doanh bất động sản có vai trò, đóng góp quan trọng trong nền kinh tế và tác động, ảnh hưởng đến nhiều ngành, nghề, lĩnh vực kinh tế - xã hội. Thị trường bất động sản có vai trò quan trọng trong tăng trưởng và phát triển kinh tế, là động lực cho sự phát triển của nhiều ngành nghề, tác động trực tiếp và rộng lớn đến người dân, doanh nghiệp, góp phần thu hút và thúc đẩy phát triển thị trường vốn dành cho lĩnh vực bất động sản. Bên cạnh những kết quả đạt được, thị trường bất động sản hiện nay đã và đang bộc lộ nhiều khó khăn, bất cập kéo dài nhiều năm chưa được khắc phục triệt để, do cả nguyên nhân khách quan và chủ quan, xuất phát từ việc ban hành, hoàn thiện chính sách, pháp luật có liên quan đến nhà ở, kinh doanh bất động sản đến những vướng mắc, bất cập trong quá trình tổ chức thi hành pháp luật trên thực tế. Cơ cấu sản phẩm và nguồn cung – cầu có sự mất cân đối. Nhiều loại hình bất động sản mới đi cùng với vấn đề về pháp lý. Những vấn đề liên quan đến công tác quy hoạch, sử dụng đất để triển khai thực hiện dự án bất động sản, xây dựng nhà ở xã hội; bất cập, rủi ro trong hoạt động cấp tín dụng, phát hành trái phiếu doanh nghiệp; tình trạng gian lận, lừa dối, huy động vốn trái phép, sử dụng vốn huy động không đúng theo cam kết; sàn giao dịch và môi giới bất động sản chưa trở thành công cụ hiệu quả, tin cậy; thông tin về bất động sản chưa được công khai đầy đủ, trung thực... Từ đó, dẫn đến thị trường bất động sản, nhà ở xã hội chưa được phát triển lành mạnh, công khai, minh bạch, bảo đảm đáp ứng nhu cầu về nhà ở, ổn định kinh tế vĩ mô và mục tiêu an sinh xã hội.

Trên cơ sở lý luận và thực tiễn đó, ngày 08 tháng 6 năm 2023, Quốc hội đã thông qua Nghị quyết số 90/2023/QH15, theo đó, “*Việc thực hiện chính sách, pháp luật về quản lý thị trường bất động sản và phát triển nhà ở xã hội từ năm 2015 đến hết năm 2023*” là một trong bốn chuyên đề giám sát được thực hiện vào năm 2024. Thực hiện Chương trình giám sát của Quốc hội năm 2024, Ủy ban Kinh tế được giao chủ trì tham mưu giúp Đoàn giám sát về nội dung việc thực hiện chính sách, pháp luật về quản lý thị trường bất động sản, chủ trì, phối hợp với Ủy ban Pháp luật trong việc xây dựng báo cáo chung kết quả giám sát “*Việc thực hiện chính sách, pháp luật về quản lý thị trường bất động sản và phát triển nhà ở xã hội từ năm 2015 đến hết năm 2023*” và dự thảo Nghị quyết giám sát của Quốc hội; Ủy ban Pháp luật chủ trì tham mưu giúp Đoàn giám sát về nội dung việc thực hiện chính sách, pháp luật về phát triển nhà ở xã hội.

Đoàn giám sát xác định đây là chuyên đề giám sát khó; nội dung, phạm vi giám sát rộng, liên quan đến nhiều lĩnh vực khác nhau, nhiều đối tượng chịu sự tác động, liên quan đến trách nhiệm quản lý của nhiều bộ, ngành, địa phương

trong khi thời gian tổ chức triển khai kế hoạch giám sát không nhiều. Do vậy, đòi hỏi phải được nghiên cứu, chuẩn bị kỹ lưỡng cả về nội dung giám sát, cách thức triển khai; cần sự chỉ đạo sát sao của lãnh đạo Quốc hội, sự phối hợp chặt chẽ, linh hoạt, kịp thời giữa Ủy ban Kinh tế và Ủy ban Pháp luật, giữa Đoàn giám sát với các đối tượng chịu sự giám sát, cơ quan, tổ chức có liên quan cũng như đóng góp của các vị đại biểu Quốc hội.

Một trong những **điểm đặc thù của chuyên đề giám sát này** so với các năm trước là “*Đoàn đại biểu Quốc hội, Hội đồng nhân dân và Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp tỉnh không tổ chức đoàn giám sát về chuyên đề này; tổng hợp kết quả thực hiện của địa phương và kết quả giám sát về nội dung liên quan đến chuyên đề giai đoạn 2015 - 2023, gửi báo cáo về Đoàn giám sát của Quốc hội*” theo quy định tại Nghị quyết số 95/2023/QH13 ngày 22 tháng 6 năm 2023 về việc thành lập Đoàn giám sát chuyên đề “*Việc thực hiện chính sách, pháp luật về quản lý thị trường bất động sản và phát triển nhà ở xã hội từ năm 2015 đến hết năm 2023*”.

Trước bối cảnh thực tiễn và yêu cầu về đẩy mạnh hoàn thiện công tác xây dựng pháp luật, đồng bộ thể chế phát triển theo mục tiêu đưa ra tại Kết luận số 19-KL/TW ngày 14/10/2021 của Bộ Chính trị, Đoàn giám sát xác định **mục tiêu cơ bản xuyên suốt của chuyên đề giám sát** là đánh giá tổng thể, toàn diện tình hình thực hiện chính sách, pháp luật về quản lý thị trường bất động sản và phát triển nhà ở xã hội, đánh giá tính phù hợp, đồng bộ của hệ thống pháp luật điều chỉnh. Thông qua kết quả giám sát, “giải mã” được thực chất những vấn đề thực tiễn “nóng”, làm rõ trách nhiệm của cơ quan, tổ chức có liên quan, đề xuất, kiến nghị giải pháp tháo gỡ “đúng”, “trúng”, góp phần tổ chức thực thi pháp luật tốt hơn, tạo lập thị trường bất động sản phát triển ổn định, lành mạnh, công khai, minh bạch, bảo đảm an sinh và công bằng xã hội, là động lực phát triển kinh tế - xã hội.

Việc tiến hành chuyên đề giám sát đặt ra nhiều **thách thức và thuận lợi đan xen** trong bối cảnh Quốc hội đang xem xét sửa đổi Luật Đất đai, Luật Kinh doanh bất động sản, Luật Nhà ở cùng một thời điểm. Các đề xuất kiến nghị của Đoàn giám sát về hoàn thiện thể chế tại Báo cáo kết quả giám sát và tại Nghị quyết giám sát của Quốc hội về chuyên đề giám sát này cần phải bảo đảm bám sát công tác xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật, từ đó, trở thành tư liệu hữu ích để phục vụ công tác hoàn thiện pháp luật trong thời gian tới.

Theo kinh nghiệm trong công tác giám sát thời gian qua cho thấy, **yếu tố tiên quyết để bảo đảm mục tiêu và chất lượng kết quả giám sát là việc xây dựng Kế hoạch chi tiết giám sát, phân công nhiệm vụ, quyền hạn rõ ràng, cụ thể của từng thành viên, đại biểu mời tham gia Đoàn giám sát, và đặc biệt là Đề cương kết quả giám sát của Đoàn giám sát, Đề cương báo cáo của Chính**

phủ và các đối tượng chịu sự giám sát, các cơ quan, tổ chức có liên quan. Với tinh thần đó, ngay sau kỳ họp thứ 5, Tổ giúp việc Đoàn giám sát đã chủ động, kịp thời, tích cực tham mưu cho Thường trực Ủy ban Kinh tế, Thường trực Ủy ban Pháp luật phối hợp nghiên cứu, xây dựng Kế hoạch chi tiết giám sát và Đề cương các báo cáo, tổ chức Phiên họp thứ nhất của Đoàn giám sát¹ lấy ý kiến các đồng chí thành viên, đại biểu mời tham gia Đoàn, hoàn thiện dự thảo các tài liệu này trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội xem xét, cho ý kiến tại phiên họp thứ 25, tháng 8/2023. Kế hoạch chi tiết giám sát và Đề cương các báo cáo của Đoàn giám sát được xây dựng và hoàn thiện trên tinh thần bám sát ý kiến của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, có sự trao đổi liên tục, thường xuyên với các đối tượng chịu sự giám sát, làm rõ các vấn đề để bảo đảm nội dung yêu cầu báo cáo, giám sát rõ ràng, trọng tâm, trọng điểm, trọng yếu, tập trung vào một số vấn đề tồn tại, hạn chế lớn, bất cập nổi lên của thị trường bất động sản và nhà ở xã hội được dư luận, cử tri quan tâm. Cụ thể:

Đối với nội dung giám sát việc thực hiện chính sách, pháp luật về quản lý thị trường bất động sản, phạm vi nội dung giám sát tập trung làm rõ 10 vấn đề, bao gồm: công tác chỉ đạo, tổ chức thi hành, quản lý điều hành, điều tiết thị trường bất động sản; nguồn cung bất động sản, giao dịch, chuyển nhượng bất động sản, dự án bất động sản; tình hình hoạt động của doanh nghiệp kinh doanh bất động sản; công tác quy hoạch; trình tự, thủ tục thực hiện dự án bất động sản; việc sử dụng đất để thực hiện dự án bất động sản; nguồn vốn cho thị trường bất động sản (tình hình cấp tín dụng, phát hành trái phiếu, cổ phiếu của doanh nghiệp bất động sản, huy động vốn từ các nguồn khác); kinh doanh dịch vụ bất động sản; công khai, minh bạch thông tin về bất động sản; công tác giám sát, thanh tra, kiểm tra, giải quyết tranh chấp, khiếu nại, tố cáo, kiểm toán, xử lý vi phạm, thực hiện các kết luận thanh tra, kiểm tra, kiến nghị của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền trong hoạt động kinh doanh bất động sản.

Đối với nội dung giám sát việc thực hiện chính sách, pháp luật về phát triển nhà ở xã hội, phạm vi nội dung giám sát tập trung làm rõ 09 vấn đề, bao gồm: việc thực hiện Chương trình, kế hoạch phát triển nhà ở xã hội, các hình thức phát triển; đối tượng và điều kiện thụ hưởng chính sách; quỹ đất, nguồn vốn để xây dựng nhà ở xã hội; việc thực hiện dự án xây dựng nhà ở xã hội (trình tự, thủ tục đầu tư dự án xây dựng nhà ở xã hội, trong đó có việc lựa chọn chủ đầu tư dự án xây dựng nhà ở xã hội; ưu đãi chủ đầu tư dự án xây dựng nhà ở xã hội); loại nhà, tiêu chuẩn, quy chuẩn nhà ở xã hội; việc xác định giá thuê, giá thuê mua, giá bán nhà ở xã hội; nguyên tắc bán, cho thuê, cho thuê mua nhà ở xã hội;

¹ Ngày 08/8/2023, Đoàn giám sát đã tổ chức ***Phiên họp thứ nhất của Đoàn giám sát*** do đồng chí Phó Chủ tịch Thường trực Quốc hội, Trưởng Đoàn giám sát chủ trì đề công bố Nghị quyết thành lập Đoàn giám sát; cho ý kiến về dự thảo Kế hoạch giám sát chi tiết, Đề cương báo cáo của Đoàn giám sát, Quyết định phân công nhiệm vụ cho các thành viên Đoàn giám sát.

quản lý, vận hành nhà ở xã hội; công tác giám sát, thanh tra, kiểm tra, giải quyết tranh chấp, khiếu nại, tố cáo, kiểm toán, xử lý vi phạm, thực hiện các kết luận thanh tra, kiểm tra, kiến nghị của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền trong việc thực hiện chính sách phát triển nhà ở xã hội.

Phạm vi thời gian giám sát từ ngày 01/7/2015 đến hết ngày 31/12/2023, thời kỳ trước và sau có liên quan đến thời gian giám sát nếu xét thấy cần thiết.

Để bảo đảm tính rõ ràng về quyền hạn, trách nhiệm, đạt hiệu quả cao nhất trong quá trình triển khai, Đoàn giám sát đã ban hành Quyết định số 533/QĐ-ĐGS ngày 30/8/2023, phân công nhiệm vụ cho từng thành viên, đại biểu mời tham gia Đoàn cũng như nhiệm vụ của Thường trực Ủy ban Kinh tế, Thường trực Ủy ban Pháp luật.

Trong quá trình xây dựng Đề cương báo cáo và dự thảo báo cáo kết quả giám sát sau này, Đoàn giám sát sẽ nghiên cứu, tham khảo, kế thừa, tận dụng tối đa kết quả giám sát trước đó có liên quan; kết quả thi hành các luật, cơ chế, chính sách khác mà trong quá trình xây dựng sửa đổi các luật có liên quan đã tổng kết; kết quả kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán của các cơ quan chuyên môn nhằm bảo đảm chất lượng của kết quả giám sát.

Căn cứ vào Kế hoạch giám sát, ngày 03/11/2023, Đoàn giám sát đã có Công văn gửi Đề cương giám sát yêu cầu **17 đối tượng chịu sự giám sát, cơ quan, tổ chức có liên quan** báo cáo, bao gồm: Chính phủ, Đoàn đại biểu Quốc hội, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, các bộ: Xây dựng, Kế hoạch và Đầu tư, Tài chính, Tài nguyên và Môi trường, Lao động – Thương binh và Xã hội, Tư pháp, Công an, Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, Thanh tra Chính phủ, Kiểm toán Nhà nước, Tòa án nhân dân tối cao, Viện Kiểm sát nhân dân tối cao và Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam.

Về các công việc dự kiến triển khai trong thời gian tới, Đoàn giám sát sẽ tiếp tục thực hiện các nhiệm vụ theo đúng Kế hoạch chi tiết giám sát số 551/KH-ĐGS, bảo đảm yêu cầu về tiến độ, chất lượng, trong đó có việc tổ chức các phiên họp tiếp theo của Đoàn giám sát²; các cuộc họp báo cáo, xin ý kiến về kết

² Dự kiến tổ chức các Phiên họp tiếp theo của Đoàn giám sát, cụ thể như sau:

- **Phiên họp thứ hai** được tổ chức trước ngày 20/4/2024 để cho ý kiến về dự thảo Báo cáo tổng hợp sơ bộ và các báo cáo của đối tượng chịu sự giám sát, những vấn đề cần quan tâm trước khi làm việc với các bộ, ngành, cơ quan, tổ chức có liên quan, địa phương nơi tổ chức giám sát.

- **Phiên họp thứ ba** được tổ chức trước ngày 25/7/2024 để cho ý kiến về dự thảo Báo cáo kết quả giám sát của Đoàn giám sát, dự thảo Nghị quyết giám sát chuyên đề, những vấn đề cần quan tâm trước khi làm việc với Chính phủ.

- **Phiên họp thứ tư** được tổ chức trước ngày 20/9/2024 để thông qua báo cáo sau khi đã tiếp thu, hòa thiện ý kiến chỉ đạo của Ủy ban Thường vụ Quốc hội và dự thảo Nghị quyết giám sát chuyên đề về báo cáo Ủy ban Thường vụ Quốc hội, trình Quốc hội tại kỳ họp thứ 8 (tháng 10/2024).

Ngoài các phiên họp cố định theo Kế hoạch số 551/KH-ĐGS, căn cứ vào tình hình thực tế và yêu cầu đặt ra, để bảo đảm tính linh hoạt, chủ động, kịp thời, theo sự chỉ đạo của đồng chí Phó Chủ tịch Thường trực Quốc hội, Đoàn giám sát sẽ có thể tổ chức nhiều cuộc họp, phiên họp đột xuất khác.

quả giám sát; tổ chức giám sát tại địa phương³, làm việc với Bộ, ngành, cơ quan, tổ chức có liên quan⁴, tổ chức làm việc với Chính phủ⁵; tổ chức hội thảo, tọa đàm về các nội dung giám sát; hoàn thiện dự thảo Báo cáo kết quả giám sát của Đoàn giám sát, dự thảo Nghị quyết giám sát chuyên đề, phim tư liệu về hoạt động giám sát; báo cáo, xin ý kiến Chủ tịch Quốc hội⁶; trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội Báo cáo kết quả giám sát và dự thảo Nghị quyết giám sát chuyên đề⁷ xem xét, cho ý kiến, trình Quốc hội xem xét Báo cáo, thông qua Nghị quyết tại kỳ họp thứ 8, Quốc hội khóa XV.

Trước yêu cầu về đẩy mạnh hoàn thiện công tác xây dựng pháp luật và phạm vi thời gian giám sát, Đoàn giám sát nhận định việc triển khai chuyên đề giám sát đặt ra những thách thức đan xen thuận lợi trong bối cảnh Quốc hội xem xét sửa đổi Luật Đất đai, Luật Kinh doanh bất động sản, Luật Nhà ở cùng một thời điểm. Vì vậy, các đánh giá và đề xuất, kiến nghị của Đoàn giám sát về hoàn thiện thể chế tại Báo cáo kết quả giám sát và Nghị quyết giám sát của Quốc hội cần phải được nghiên cứu kỹ lưỡng, cẩn trọng, có chọn lọc, bảo đảm tính kịp thời, cập nhật, phù hợp với tình hình kết quả công tác xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật, từ đó, trở thành tư liệu hữu ích để phục vụ công tác hoàn thiện pháp luật trong thời gian tới, nhất là việc ban hành các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan, góp phần đưa Luật sớm đi vào cuộc sống.

Thông qua những công việc đã triển khai cũng như kinh nghiệm từ việc triển khai các Đoàn giám sát các năm trước do Ủy ban được phân công chủ trì tham mưu hoặc phối hợp, Thường trực Ủy ban Kinh tế rút ra một số kinh nghiệm bước đầu trong việc triển khai chuyên đề giám sát như sau:

³ Đoàn dự kiến tổ chức giám sát trực tiếp tại **12 địa phương**, bao gồm: Thành phố Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh, Thành phố Đà Nẵng, Thành phố Hải Phòng, Thành phố Cần Thơ và các tỉnh Bình Dương, Bình Thuận, Đồng Nai, Khánh Hòa, Quảng Ninh, Bắc Ninh, Hưng Yên. Dự kiến thời gian tổ chức giám sát từ cuối tháng 4 đến giữa tháng 7/2024.

Việc lựa chọn cơ sở, các đối tượng giám sát cụ thể tại mỗi địa phương nơi Đoàn đến giám sát sẽ căn cứ tình hình thực tế, thời gian và theo quyết định của đồng chí Phó Chủ tịch Thường trực Quốc hội, Trưởng Đoàn giám sát.

⁴ Đoàn dự kiến tổ chức làm việc với **08 bộ, ngành, cơ quan Trung ương**, bao gồm: Bộ Xây dựng, Bộ Tài chính, Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Bộ Tài nguyên và Môi trường, Bộ Tư pháp, Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, Thanh tra Chính phủ, Kiểm toán Nhà nước. Dự kiến thời gian tổ chức giám sát từ cuối tháng 4 đến giữa tháng 7/2024.

⁵ Đoàn giám sát dự kiến tổ chức làm việc với Chính phủ để thống nhất các vấn đề thuộc nội dung Báo cáo kết quả giám sát. Dự kiến thời gian tổ chức vào đầu tháng 8/2024.

⁶ Báo cáo Chủ tịch Quốc hội về những nội dung lớn, trọng tâm cần quan tâm làm rõ trước khi làm việc với Chính phủ (xin ý kiến Đảng đoàn Quốc hội nếu cần thiết); dự kiến vào cuối tháng 7/2024.

⁷ Đoàn giám sát dự kiến trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội xem xét, cho ý kiến về dự thảo Báo cáo kết quả giám sát và dự thảo Nghị quyết giám sát chuyên đề của Quốc hội tại phiên họp tháng 8/2024. Trong trường hợp cần thiết, theo yêu cầu của lãnh đạo Quốc hội, Đoàn giám sát tiếp thu ý kiến Ủy ban Thường vụ Quốc hội tại phiên họp tháng 8/2024, hoàn thiện dự thảo Báo cáo kết quả giám sát và dự thảo Nghị quyết giám sát chuyên đề của Quốc hội, trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội xem xét, cho ý kiến về các tài liệu này tại phiên họp tháng 9/2024 trước khi trình Quốc hội xem xét Báo cáo, thông qua Nghị quyết giám sát tại kỳ họp thứ 8 (tháng 10/2024).

Một là xây dựng Kế hoạch chi tiết giám sát và Đề cương kết quả giám sát của Đoàn giám sát, Đề cương báo cáo của Chính phủ và các đối tượng chịu sự giám sát, các cơ quan, tổ chức có liên quan. Đây là yếu tố tiên quyết để bảo đảm mục tiêu và chất lượng kết quả giám sát. Căn cứ sự cần thiết của chuyên đề giám sát, để triển khai chuyên đề giám sát, Kế hoạch chi tiết giám sát được xây dựng với mục đích là công khai, minh bạch, làm rõ nội dung giám sát, đối tượng giám sát, phạm vi giám sát, phương thức hoạt động, phân công, tổ chức công việc của Đoàn giám sát đến việc tổ chức thực hiện và kế hoạch triển khai hoạt động giám sát với các mốc thời gian cụ thể. Căn cứ vào kết quả nghiên cứu, phạm vi nội dung giám sát được giới hạn lại, trọng điểm, trọng yếu hơn so với tên của chuyên đề giám sát, tập trung vào một số vấn đề tồn tại, hạn chế lớn, bất cập nổi lên được dư luận, cử tri quan tâm; điều này được cụ thể hóa tại Đề cương báo cáo kết quả giám sát của Đoàn giám sát, Đề cương báo cáo gửi Chính phủ, các đối tượng chịu sự giám sát, cơ quan, tổ chức có liên quan, để bảo đảm yêu cầu nội dung báo cáo, giám sát phù hợp với chức năng, nhiệm vụ của từng đối tượng, thông qua đó, bảo đảm kết quả giám sát và các kiến nghị giám sát “đúng”, “trúng”, có trọng tâm.

Hai là sự phân công rõ ràng về nhiệm vụ, quyền hạn rõ ràng, cụ thể của từng thành viên, đại biểu mời tham gia Đoàn giám sát, cũng như nhiệm vụ của Thường trực từng cơ quan được giao chủ trì tham mưu nội dung giám sát, từ đây làm cơ sở để (i) từng thành viên Đoàn giám sát bố trí nghiên cứu, tham gia các hoạt động và đóng góp ý kiến chuyên sâu về nội dung giám sát, phù hợp với kinh nghiệm, lĩnh vực công tác của mình; (ii) làm rõ các công việc thuộc trách nhiệm chủ trì của cơ quan được giao tham mưu phần nội dung giám sát, trách nhiệm của cơ quan được phân công chủ trì, của cơ quan được phân công phối hợp tham mưu trong việc hoàn thiện Báo cáo kết quả giám sát, Nghị quyết giám sát của Quốc hội. Từ đó, tạo thuận lợi cho công tác phối hợp giữa các cơ quan được giao chủ trì tham mưu về phần nội dung giám sát được chủ động, kịp thời, chặt chẽ trong suốt quá trình triển khai chuyên đề giám sát, từ việc phối hợp nghiên cứu, xây dựng Kế hoạch chi tiết giám sát và Đề cương các báo cáo đến việc chuẩn bị các nội dung, vấn đề, tài liệu giám sát khi làm việc với Chính phủ, các bộ, ngành, cơ quan, tổ chức có liên quan, làm việc với các địa phương, xây dựng và hoàn thiện Báo cáo kết quả giám sát, Nghị quyết giám sát của Quốc hội và các công việc khác của Đoàn giám sát. Chỉ khi làm rõ được vai trò, nhiệm vụ, trách nhiệm của từng chủ thể thì mới bảo đảm việc triển khai hoạt động giám sát đạt hiệu quả cao nhất, bảo đảm cả tiến độ và chất lượng của chuyên đề giám sát.

Ba là sự phối hợp chặt chẽ, từ sớm của các đối tượng chịu sự giám sát, các cơ quan, tổ chức có liên quan để bảo đảm thống nhất ý kiến trong quá trình

xây dựng Kế hoạch giám sát, Đề cương báo cáo và việc triển khai các hoạt động giám sát khác của Đoàn giám sát.

Bốn là quá trình nghiên cứu, xây dựng dự thảo Báo cáo kết quả giám sát, dự thảo Nghị quyết giám sát của Quốc hội và các tài liệu khác phục vụ hoạt động của Đoàn giám sát, cần bám sát các chủ trương, đường lối của Đảng, Luật và các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan đến nội dung giám sát; nghiên cứu, tham khảo, kế thừa, tận dụng tối đa kết quả giám sát trước đó có liên quan; kết quả thi hành các luật, cơ chế, chính sách khác mà trong quá trình xây dựng sửa đổi các luật có liên quan đã tổng kết; kết quả kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán của các cơ quan chuyên môn nhằm bảo đảm chất lượng của kết quả giám sát; cũng như kinh nghiệm trong công tác phục vụ, triển khai các hoạt động giám sát của các Đoàn giám sát từ các năm trước⁸ và vận dụng một cách hợp lý, phù hợp với tính chất, tình hình thực tế và nội dung giám sát của Đoàn giám sát của mình.

Năm là vai trò của Tổ giúp việc Đoàn giám sát. Đây là mô hình cơ quan thường trực tham mưu, giúp việc cho Đoàn giám sát về nội dung giám sát của Đoàn giám sát rất quan trọng. Do vậy, đòi hỏi phải có sự tổ chức, phân công vai trò, trách nhiệm rõ ràng từ đồng chí Tổ trưởng Tổ giúp việc, Tổ phó Tổ giúp việc đến các thành viên thuộc Tổ giúp việc Đoàn giám sát trực thuộc các Vụ, đơn vị chuyên môn liên quan đến nội dung giám sát. Trong đó, sự chủ động, kịp thời, tích cực nghiên cứu, tham mưu cho Đoàn giám sát của Tổ giúp việc Đoàn giám sát về các nội dung giám sát, các vấn đề cần làm rõ, cần báo cáo, xin ý kiến và các hoạt động khác để triển khai có hiệu quả chuyên đề giám sát.

Nhằm bảo đảm đáp ứng yêu cầu về nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động giám sát của Quốc hội, Đoàn giám sát kiến nghị trong thời gian tới, Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội, các cơ quan của Quốc hội, Đoàn đại biểu Quốc hội và đại biểu Quốc hội cần tăng cường và có các giải pháp cụ thể, hình thức, phương thức đa dạng hơn nữa trong việc giám sát kết quả thực thi kiến nghị của Nghị quyết giám sát của Quốc hội, từ đó, nâng cao trách nhiệm của các bộ, ngành, đối tượng chịu sự giám sát, bảo đảm các tồn tại phải được xử lý theo thẩm quyền, giải quyết triệt để, các chính sách chưa hoàn thiện phải được nghiên cứu, sửa đổi, bổ sung hoặc hủy bỏ./.

⁸ Trong những năm gần đây, Ủy ban Kinh tế đã được Quốc hội giao chủ trì tham mưu nội dung giám sát đối với chuyên đề giám sát của Quốc hội về “Việc thực hiện chính sách, pháp luật về quy hoạch, quản lý, sử dụng đất đai đô thị từ khi Luật Đất đai năm 2013 có hiệu lực đến hết năm 2018” vào năm 2019; chủ trì tham mưu nội dung giám sát của Quốc hội về “Việc thực hiện chính sách, pháp luật về công tác quy hoạch kể từ khi Luật Quy hoạch có hiệu lực thi hành đến nay” vào năm 2022. Năm 2023, Ủy ban Kinh tế được giao chủ trì tham mưu nội dung giám sát về việc triển khai thực hiện các nghị quyết của Quốc hội về Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021-2025, thuộc chuyên đề giám sát của Quốc hội về “Việc triển khai thực hiện các nghị quyết của Quốc hội về các Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021-2025, giảm nghèo bền vững giai đoạn 2021-2025, phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021-2030”...